

S'accelera la investigació sobre les morts de Christian Würtenberg i Paul Jenks

La dubtosa innocència d'Eduardo Flores

Reporters sense Fronteres ha denunciat l'ex-corresponsal de *La Vanguardia* Eduardo Flores davant la Comissió de Crims de Guerra de l'ONU per l'assassinat dels periodistes Christian Würtenberg i Paul Jenks. EL TEMPS ha seguit aquests dos casos encara no aclarits.

Divendres, 17 de gener de 1992. 15.30 h. Bresce, un petit poble als afores d'Osijek, la capital d'Eslavònia. Quarter general de la Primera Brigada Internacional, la PIV, adscrita a la Brigada 160 de l'Exèrcit Croat. Una habitació del primer pis decorada amb mapes topogràfics de l'exèrcit iugoslau. Damunt la taula de treball, l'antiga bandera espanyola.

Al voltant d'un sofà s'hi troben reunits el capità Eduardo Rozsa Flores, *Chico*, ex-corresponsal de *La Vanguardia* a Croàcia, el sergent Stephen *Frenchi* Hancock, ex-taxista del País de Gal·les, i el cap de seguretat Paolo Fabre, ex-càmera de televisió italià. Conversen amb un periodista català. Sona el telèfon. Eduardo Flores agafa l'aparell. Parla en serbo-croat. Poques frases. Penja abans d'un minut.

—¿Què ha passat? —pregunten. El capità pren aire:

—Han disparat un periodista anglès mentre es passejava pel front.

—¿Com ha anat?

—Un franc tirador des de les posicions sèrbies.

A la sala es fa el silenci. Cares circumspectes.

—En aquesta guerra —sentència Flores— tothom té la seva bala rondant-li pel cap però n'hi ha que no s'ho creuen i són uns irresponsables.

Sempre diuen que a ells no els pot passar.

Tots assenteixen. Algú pregunta:

—¿Qui era?

—Paul Jenks. Treballava de *free-lance*. El coneixia molt bé —recorda Eduardo Flores.

Una hora després, a l'aeròdrom d'Osijek, Eduardo i Paolo col·loquen una taula de fusta on han dibuixat la silueta d'un *txetnic* (milícia serbi). Juguen a disparar. Al cor i al cap. Qui millor l'encerti, guanya. Mentre desapareixen cantussegen

un bolero, "Historia de un amor".

PAUL JENKS

Divendres, 17 de gener de 1992. 10 h. Hassan Amini, fotogràf de l'agència EPA, i Paul Jenks, fotogràf d'AP, es dirigeixen al *Press Center* d'Osijek. Dian, un soldat de la Guàrdia Nacional Croata, s'ha ofert a acompanyar-los a la línia de front de Brijest. El mateix matí, Dian es reuneix amb Mirko, màxim responsable del *Press Center* i amic d'Eduardo Flores. Després de la reunió, Dian es nega a acompanyar-los al front però els proporciona dos guies. Dos soldats, un dels quals es diu Armani. A la trinxera de Brijest hi ha una calma absoluta. Bufa un vent molt fort. Paul alça el cap. Vol marxar. Sonen dos trets seguits. Tots s'ajupen. Quan Hassan s'acosta a Paul s'adona que una bala li ha encertat el cap.

Un franc tirador serbi des de 800 o 900 metres de distància, a Tenski Antunovac, dispara contra el periodista anglès quan aquest es mou. Segons el comunicat del *Press Center*, aquests són els fets.

Segons l'examen balístic posterior, el franc tirador dispara des d'una distància de 50 metres. Darrere les línies croates. La bala entra per la part posterior de l'orella dreta i surt per la part esquerra del front. Després es perd. Els observadors de la CEE no detecten cap moviment en les línies sèrbies.

Diluns 13 de gener de 1992. Tarda. Paul i Hassan visiten el quarter de la PIV. Volen contrastar un rumor que corre per Osijek. La nit del 6 de gener havien mort Christian Würtenberg, un periodista suís enrolat a la PIV, mentre patrullava prop de les posicions sèrbies. Es diu que l'han assassinat els seus mateixos companys de batalló, que l'acusen de ser un *talp* dels serveis secrets iugoslau. Paul només aconsegueix parlar amb Frenchie.

—Els *txetnics* —diu el gal·lès— l'han liquidat. *C'est la vie*.

Paul no s'ho creu. Flores, pensa, té motius per amagar-se de la premsa.

Dimarts, 14 de gener de 1992. Un membre de la Brigada Internacional telefona Branko Polanches, tirador d'elit de la Guàrdia Nacional Croata. Algú que parla en anglès li ofereix matar un fotogràf. Branko rebutja. No confia en la discreció de la PIV.

Dimecres, 15 de gener de 1992. Vespre. Paul Jenks telefona a l'Hotel Central d'Osijek. Demana per un periodista català que s'hi hostatja. S'han conegut el dia anterior al *Press Center* i Paul li ha donat l'adreça —secreta— de Flores. Paul sap que aquest periodista ha advertit Flores dels rumors que corren sobre ell.

—M'han dit que Flores em busca perquè tu has parlat massa.

La veu crispada de Paul alerta el periodista català. Alguna cosa no lliga:

—Però... ¿em pots explicar què passa? —pregunta a la fi.

Paul respon atabalat:

—A Christian Würtenberg no el va disparar cap *txetnic*,estic segur que el va estrangular algú de la seva patrulla seguint les ordres d'Eduardo Flores.

—¿I per què ho havien de fer?

—Perquè sabia massa coses. —Paul no concreta més. Però està espantat: —Flores és molt perillós.

El periodista català, tot i el trasbals, aconsegueix citar-lo a Zagreb. El proper cap de setmana. Paul li ha d'explicar tota la història. Dos dies després Paul és mort.

CHRISTIAN WÜRTEMBERG

Christian Würtenberg arriba a Croàcia cap a mitjans de juliol de 1991, un país en guerra on tot és possible. Christian té 27 anys i acumula experiències poc fre-

qüents. Ha viatjat a Sud-àfrica i a Namíbia on ha mantingut una intensa relació amb una infermera, filla d'un militar de la *Southwestafrican Territorial Defence Force*, l'exèrcit privat que defensava l'hegemonia blanca a Namíbia. S'hi arriba a enrolar, però, sense haver entrat en combat, torna, decebut, a Suïssa. Després, treballa a Suècia d'assistent social i es casa amb una tailandesa. Allà comença a escriure per a alguns diaris locals. El seu pare, assessor econòmic per al desenvolupament, col·labora en diversos projectes del govern estonià i el fill ho aprofita per conèixer a fons els nous nacionalismes de la Unió soviètica. El gener de 1991 és a Vilna vivint l'eufòria de la revolució lituana.

Els seus extensos coneixements d'història, d'economia i de geoestratègia el porten a interessar-se per la crisi iugoslava. Viatja per totes les zones en conflicte, Baranja, Eslavònia, Krajina, i coneix la majoria de corresponsals de guerra, entre els quals Eduardo Flores. Col·labora amb ràdios i agències de premsa, però en treu tan poc rendiment econòmic que depèn de la bona voluntat de la resta de companys de gremi.

L'infern estiu de 1991 consolida la impressió, entre els periodistes, que hi ha un agressor i un agredit. Així ho interpreta Eduardo Flores, que deixa les cròniques radiofòniques a la BBC i les col·laboracions a *La Vanguardia*. S'incorpora a la Guàrdia Nacional i provoca les crítiques d'altres periodistes, com el mateix Paul Jenks o Herman Tersch, que ho consideren un perill potencial per a la seguretat de la professió.

Christian continua sent amic de tothom perquè tothom li és útil. Està desenvolupant dues de les obsessions que centraran els darrers moments de la seva vida: la destrucció ecològica i el tràfic d'armes a Croàcia. Estableix un relació d'equip amb Borut Osonkar, un jove periodista de Maribor (Eslovènia) i posen fil a l'agulla: Viatgen a Voivodina per investigar la possible utilització d'armes químiques a les rampes de míssils de Novi Sad, s'endinsen a Baranja, una comarca croata ocupada per l'exèrcit iugoslau gairebé inaccessible per a la premsa estrangera, i aconseguen els primers indicis de l'existència de grups organitzats per al contraban de droga i d'objectes artístics.

Tanmateix l'atenció de Christian es concentra progressivament sobre la cúpula militar d'Osijek. Tant ell com Borut sostenen la teoria que Branimar Glavas, comandant en cap de les forces militars

d'Eslovània, Andrija Getos, alt càrrec del servei secret emplaçat a Osijek, i Eduardo Flores han establert una xarxa d'aprovisionament fora de qualsevol control de Zagreb. Aquesta xarxa inclou no tan sols el subministrament d'armes i equips logístics sinó que abasta des dels cartons de tabac fins a les caçadores Dubon fabricades a Israel. La trama s'estructura d'una manera simple, però eficaç: Getos, comissionat per a *tasques especials*, envia persones de confiança a Virovitica, al nord de Croàcia, o a Klagenfurt, la ciutat austríaca més propera a la frontera on els viatjants contacten amb intermediaris de monopolis d'armament que els adrecen a Bèlgica o a Suïssa per tancar els contractes. Els lliuraments d'armes es fan directament al viatjant quan es tracta de petites remeses o bé es camuflen en camions TIR, generalment de matrícula hongaresa.

Sospiten també que el triangle del nord de Croàcia és utilitzat per al transport aeri d'armes. Helicòpters blancs, camuflats amb l'insígnia de la creu roja, es desplacen amb plena llibertat per aquest espai aeri. Així s'explica per què el 7 de gener de 1992, un Mig de l'exèrcit federal dispara un míssil contra un helicòpter blanc on viatgen cinc observadors de la CEE, al nord de Zagreb. La confusió afavoreix la independència a Croàcia.

Però Borut i Christian no divaguen gens. S'acosten sovint al menjador de l'Hotel Central d'Osijek, un atrotinat edifici al costat del Press Center, on els *venedors* descarreguen, a plena llum del dia, caixes d'armament. Satisfets del negoci, alguns traficants són fàcilment accessibles i parlen més del compte.

D'aquesta manera, s'assabenten que almenys dos viatjants han desaparegut amb les maletes plenes de marcs, i Glavas està furiós. Sobre aquesta pista Christian Würtenberg intueix que els fugitius no tan sols han escapat amb els diners sinó que, a més, tenen certes informacions sobre el contraban de droga que es practica en alguns *corredors* d'Eslovània. Durant el mes de novembre, Christian contacta amb una productora anglesa per dur a terme un documental sobre les conseqüències ecològiques de la guerra, però el seu pro-

Eduardo Flores (esquerra) va deixar la corresponsalia de *La Vanguardia* per lluitar al costat de les files croates contra l'exèrcit iugoslau i les milícies sèrbies.

ARXIU

jecte és desestimat. Kauffungen, director del departament d'internacional de l'agència ATS/SDA, on ell treballa, li comunica que no pensa "finançar les seves aventures", i li proposa tornar a Suïssa.

LA MORT ESPERADA

Christian s'entossudeix. El 24 de novembre de 1991 envia l'última crònica per a Radio 24 de Zuric. S'integrarà a la brigada internacionalista d'Eduardo Flores. Vol saber com funciona el primer nivell d'aquesta xarxa, "observar i partici-

par" per obtenir proves. Creu que té cobertura; experiència militar, un sentiment pro-croat i cert companyerisme difús amb Eduardo Flores. No és suficient. Diversos periodistes coneixen els seus "plans d'infiltració" i ha estat prou indiscret com per comentar a massa gent la teoria complotista sobre Osijek.

La nit del 4 al 5 de gener de 1992, dos soldats croato-hongaresos, més Stephen *Frenchi* Hancock, Paolo Badin i Christian Würtenberg surten del quarter de Bresce per fer una patrulla de reconeixement en terra de ningú. Sembla que

Foto de Iaul Jenks, de l'assassinat del qual s'acusa a Eduardo Flores.

PAUL JENKS

Christian ha estat arrestat dos dies aban per motius d'indisciplina. *Frenchi*, l'instructor del grup, i Flores consideren que l'actuació militar de Würtenberg, molt individualista, posa en perill la seguretat del grup. Altres consideracions pesen més encara. Segons el testimoni de Julio Alonso, reporter de l'Agència Pesset, Eduardo Flores dina amb ell al migdia del 4 de gener i li comunica que s'ha detectat la presència d'un *talp* a la Brigada. Diu que es tracta d'un suís. Würtenberg és l'únic. I afegeix que el suís serà eliminat. Ells, però, no el mataran. Ho faran els *txetnics* durant una emboscada.

Segons l'autòpsia que el doctor Mladen Marcikic practica a Christian Würtenberg el 7 de gener de 1992,

"està confirmat que va morir violentament per mitjà d'estrangulament amb corda i mans". No hi ha cap confirmació neutral sobre l'hora i la data exacta de la mort. No hi ha dades precises sobre l'arribada de l'ambulància, ni sobre el trasllat de Christian a l'hospital d'Osijek i tampoc se sap si encara era viu. L'examen preliminar del cos, el realitza un doctor, Ivan Loric, que no consta al registre de l'hospital. Hi certifica, erròniament, que la causa de la mort ha estat una ferida de bala. L'ordinador personal de Christian i les seves notes desapareixen també en aquestes dates. No en queda res.

La versió del govern croat, igual a la d'Eduardo Flores, es refereix a una emboscada d'un grup d'*especials* de l'exèrcit iugoslau; assassinen Würtenberg perquè es despista una mica i es queda sol. La patrulla sols pot recuperar el cos llençat a una sèquia.

A principis de maig de 1992, Paolo Bardin abandona la brigada internacionalista. Es trasllada a Zagreb, completament enfonsat. Flores, diu, l'ha amenaçat. Beu com una esponja. En un instant de paroxisme, a casa d'un amic, confessa que ell havia mort Christian. Espiava per als serbis. Les proves que li havia mostrat Flores semblaven sòlides. Cinc mesos després ja no li ho semblen tant.

La Primera Unitat Internacional, la PIV, ha estat desmantellada pel govern croat arran de les investigacions iniciades per Reporters sense Fronteres. Eduardo Rozsa Flores torna, tot sol i malfiat, a la casa paterna de Budapest. Prepara *el seu* llibre sobre la brigada. Paolo s'està, il·localitzable i temorenc, en algun racó d'Anglaterra. *Frenchi* segueix, cínici i desmemoriat, a l'exèrcit croat. També prepara *el seu* llibre sobre la brigada. I tots ells esperen saber a qui faran responsable del desastre.

EPÍLEG

Divendres, 17 de gener de 1992. 20.00 h. A la cuina de la PIV, els milicians mengen el ranxo. Estofat aigualit. Entre el tràfec de cassoles, Eduardo Flores i el periodista català parlen de tot el que ha succeït. El convidat ja no vol apuntar res més al bloc de notes. Exigeix saber la veritat. D'un sol cop.

—Jo no he estat —diu Eduardo Rozsa Flores.

Eduardo i Paolo taral·lejan *Historia de un amor* mentre desapareixen a un *txetnic* de fusta. La veritat.

Oriol Malló

Primavera

NOVETATS LLIBRES

edicions 62 sja

L'HORA VIOLETA

Montserrat Roig

El Cangur, 148. 240 pàgs.

La novel·la on Montserrat Roig parlà més d'ella mateixa.

edicions 3i4 València

AMORS IMPOSSIBLES

Josep Vicent Marqués

Col·lecció: El Grill, núm. 27

Amb una barreja d'humor, enginy i complicitat intel·lectual, Josep Vicent Marqués reuneix en aquest volum unes desenes d'històries breus que podrien ser identificades, en el seu conjunt, com una mostra ben reeixida de civilització literària.

Edicions Proa

EL MÉS PETIT DE TOTS

Lola Anglada, 247

Reedició facsimil d'un conte tradicional de Lola Anglada.

Editorial Empúries

L'ESTIU DE LES PAPERES
O LA SOCIETAT SECRETA DELS POETES

Albert Roig

Col·lecció: Tros de paper, núm. 40

És, alhora, un llibre, un llibre a favor de la poesia i una novel·la de lladres i serenos.

Edicions Bromera

UN ASE A L'HIPÒDROM / JIMMY POTXOLO

Bernado Atxaga

Traductor: Toni de la Torre. Il·lustrador: Montse Ginesta

Col·lecció: El Micalet Galàctic, 23. 56 pàgs. 590 ptes.

Edat: a partir de 10 anys.

Els cavalls de l'hipòdrom menyspreaven l'ase Maurici, però la intel·ligència de l'animal farà que les coses canvien.

curial

ELS SOTS FERESTEGS

Raimon Casellas

(A cura de Jordi Castellanos)

Biblioteca d'Els Marges, 2.

Edició crítica definitiva d'una de les novel·les més importants de la literatura catalana moderna.

Edicions Proa

LA IMITACIÓ DE CRIST

Tomàs de Kempis

Col·lecció: Clàssics del Cristianisme, 31

Malgrat el temps, aquesta obra continua essent un dels monuments importants de l'espiritualitat cristiana d'Occident.

UNIVERSITAT DE
VALÈNCIA

JOAN LLUÍS VIVES. ANTOLOGIA DE TEXTOS

(Bilingüe Llatí-Català)

J. Pérez Durà, Ed.

Col·lecció: Estudis sobre la Universitat de València.

Una contribució a la difusió del pensament humanista de Vives a través d'una selecció dels textos més significatius de l'autor.

edicions del
bullent

EN L'OLIVERA DELS CIMALS ALTS

Maria Conca

Il·lustració de Cándid P. Solaz

Col·lecció: El gat en la lluna, 5. 42 pàgs.

De quantes coses pot haver sigut testimoni secret una olivera mil·lenària! Aquesta te'n conta unes quantes, d'allò més verosímils si tens la imaginació i l'edat adequades.

RONDALLES VALENCIANES

Enric Valor

Les 36 rondalles d'Enric Valor adaptades per Rosa Serrano. Tota la riquesa narrativa d'Enric Valor a l'abast dels lectors infantils.